

SELETUSKIRI

1.1-6.2 / 880
09.06.2008

põllumajandusministri määruse "Põllumajandusministri 25. juuli 2003. a määruse nr 75 "Maaparandushoiutöödele esitatavad nõuded" muutmise" eelnõu juurde

1. Sissejuhatus

Põllumajandusministri määrus "Põllumajandusministri 25. juuli 2003. a määruse nr 75 "Maaparandushoiutöödele esitatavad nõuded" muutmise" eelnõu (edaspidi *eelnõu*) on koostatud "Maaparandusseaduse" § 45 lõike 5 alusel.

Kehtiva määruse praktikas rakendamisel on tekkinud vajadus seda täiendada. Seni puudusid määrusest maaparandussüsteemi keskkonnakaitserajatiste hoiunõuded ja oluliselt vajas täiendamist muldade lupjamise regulatsioon. Eelnõu ja seletuskirja koostasid Põllumajandusministeeriumi maaelu arengu osakonna peaspetsialistid Helju Hubel (625 6241), Reena Osolin (625 6241) ja Olev Krist (625 6243) ning Maaparanduse Ehitusjärelevalve- ja Ekspertiisibüroo juhataja Genadi Vassiljev (656 5273). Eelnõu koostamisse olid kaasatud Eesti Põllumajandusülikooli emeriitprofessor Koit Alekand ja Põllumajandusuuringute Keskuse peaspetsialist Valli Loide ning mitmed piirkondlike maaparandusbüroode spetsialistid. Eelnõule on juriidilise ekspertiisi teinud Põllumajandusministeeriumi õigusosakonna peaspetsialist Christel Ilves (625 6261) ja keeleliselt on eelnõu toimetanud sama osakonna peaspetsialist Leeni Silk (625 6523).

2. Eelnõu sisu

Eelnõu koosneb seitsmeteistkümnest punktist.

Eelnõu punktiga 1 täpsustatakse määruse § 1 sõnastust. Lähtuvalt maaparandusseaduse muudatusest on maaparandussüsteemi keskkonnakaitserajatis (edaspidi *keskkonnarajatis*) maaparandussüsteemi osa, seega hõlmab termin "maaparandussüsteem" ka maaparandussüsteemi keskkonnarajatise. Kuna lupjamise vajaduse otsustamisel lähtutakse vastavalt § 43¹ lõikele 2 kaltsiumi hulgast mullas, mitte mulla happesusest (pH_{KCl}), on termini "muldade lupjamine" eest ära jäetud sõna "happeliste", sest kõik kaltsiumivaesed mullad ei pruugi olla happelised.

Eelnõu punktiga 2 on § 3 sõnastusest ära jäetud termin "maaparandussüsteemiga seotud keskkonnarajatis". Analoogselt esimese punktiga on muudatus tingitud maaparandusseaduse muutmisest.

Eelnõu punktiga 3 muudetakse määruse § 7 lõikes 5 kasutatud terminit. Sisuliselt on õigem nõue, et veejuhtme põhja ei tohi jääda üle 10 sentimeetri sügavusi süvikuid. Määruses seni kasutatud termin "äravooluta lõik" ei ole põhimõtteliselt õige, sest vee voolamine toimub ka siis kui sāngi põhjas on süvikuid.

Eelnõu punktiga 4 muudetakse määruse § 10 lõike 5 teksti. Muudatuse vajadus tuleneb kasutusele võetud uuest ehitusmaterjalist. Erosioonitõkkemati kasutuselevõtt koos nõlva seemendamisega tagab drenaažisuudme suurema töökindluse.

Eelnõu punktiga 5 täiendatakse määruse § 21 lõiget 1. Maaharimistöde käigus veejuhtme äärde tekkiv süvend võib põhjustada veejuhtmesse pinnavee koondatud sissevoolu, mis omakorda võib kahjustada veejuhtme nõlva.

Eelnõu punktiga 6 jäetakse määruse § 25 tekstis ära sõnad "ning maaparandussüsteemiga seotud keskkonnakaitserajatise", mis on tingitud maaparandusseaduse muutmisest. Maaparandussüsteemi keskkonnarajatiste hooldust käsitleb eelnõu § 25¹.

Eelnõu punktiga 7 täiendatakse määrust § 25¹. Kui põllumajandusministri 17 veebruaril 2005. a määrus nr 18 "Maaparandussüsteemi projekteerimismid" käsitleb

keskkonnarajatiste projekteerimise aluseid, siis on selge, et maaparandussüsteemi hoiutööde määramises tuleb sätestada nimetatud rajatiste hooldamise ja uuendamise nõuded. Maaparandussüsteemi keskkonnarajatiste hooldamise nõuete väljatöötamisel on lähtunud eesmärgist säilitada nende toimimine pikema aja vältel. Näiteks kui settebasseinis on sette tase tõusnud lähemale kui 0,5 meetrit eesvoolu põhjale või kui vee voolamine ei jaotu basseini ristlõikes enam ühtlaselt, tuleb settebassein settest puhastada.

Eelnõu punktiga 8 täiendatakse määruse § 27 lõike 1 sõnastust. Täpsustuse vajadus tuleneb praktikast. Kui alla 10 km² valgalaga veejuhtmel on sängi suhteliselt korrapärasest ristlõikest tulenevalt võimalik uuendamise nõue anda sette mahu kaudu pikkusühiku ehk meetri kohta, siis suurtel üle 10 km² valgalaga eesvoolul on otstarbekas uuendamise nõue väljendada settekihi tuseduse kaudu. Lõikes toodust suurema mahuga kaevetööd või üle 10 km² valgalaga eesvoolul suurema tusedusega settekihi kaevamistööd tähendavad veejuhtme rekonstrueerimist.

Eelnõu punktiga 9 täiendatakse § 27 lõigetega 7 ja 8. Lõikes 7 antakse nõue eesvoolul suuremahulise kaevetöö korral rajada hõljumi leviku vähendamiseks reostustundlikku veekogusse eesvoolul tööpiirkonna alumisse osasse tehnoloogiline settebassein. Lõike 8 alusel loetakse reostustundlikeks veekogudeks meri, järv ja üle 10 km² valgalaga vooluveekogu. Vastavalt EL veepoliitika raamdirektiivile tuleb kõigis liikmesriikides tagada 2015. aastaks veekogude hea seisund. Tehnoloogilise settebasseini on otstarbekas rajada, kui uuendustööd toimuvad tehis- või tugevalt muudetud veejuhtmel ja kavandatav kaevemaht on piisavalt suur või kui alla 10 km² valgalaga eesvoolu uuendatav lõik paikneb lähemal kui 1 km reostustundlikust veekogust.

Eelnõu punktiga 10 lisatakse § 28 lõige 3. Analoogselt punktiga 4 käsitletakse ka lõikes 3 truubiotsaku kindlustamist kaasaegse ehitusmaterjaliga- erosioonitõkkematiga.

Eelnõu punkt 11 annab normi teeprofiili taastamisel lisatava kruusa- või muu materjali tusedusele. Kui teekatte taastamiseks on vaja suuremat materjali tusedust, käsitletakse seda rekonstrueerimisena.

Eelnõu punktiga 12 täpsustatakse määruse § 39 pealkirja ja esimest lõiget. Täpsustamise vajadus tuleneb analoogselt punktiga 1 ja 2 maaparandusseaduse muutmisest.

Eelnõu punktiga 13 täiendatakse määruse § 43 lõikega 1, milles antakse maa sügavkobestamise tegemise alus- sügavkobestada tuleb maad siis kui künnialune kiht muutub maaharimise tulemusena tihedamaks kui aluspinnas. Termin "sügavkobestamine" on väljakujunenud erialane termin. Seetõttu on tegevusena kasutatud terminit "maad sügavkobestatakse", mitte ei kobestata sügavalt. Sügavkobestamine parandab mulla ja aluspinnase veeläbilaskvust ja on üheks loodussõbralikuks pinnavee ärajuhtimise võtteks.

Eelnõu punktiga 14 muudetakse 5. peatüki pealkirja sõnastust jättes ära sõna "happeliste". Nagu on kirjeldatud punktis 1 toimub lupjamise vajaduse otsustamine mulla kaltsiumi sisalduse järgi. Kuigi kaltsiumi vajakajäämine mullas põhjustab üldjuhul happesust, esineb muldi, millel on küll kaltsiumi puudus, kuid mis happesuse näitaja (pH_{KCl}), järgi ei pruugi olla happelised. Samas, lähtuvalt maaparanduse eesmärgist- suurendada maa viljelusväärtust, tuleb lubjata kõiki muldi, mille kaltsiumisisaldus ei ole piisav.

Eelnõu punktiga 15 lisatakse määrusesse §§ 43¹, 43² ja 43³. 5. peatükis tehtud muudatused on väljatöötatud koostöös Põllumajandusuringute Keskuse peaspetsialisti Valli Loidega ja lähtuvad ratsionaalsest lupjamise korraldamisest ning mullakaitsest. Kaltsiumi väljaleostumine ja mulla happesuse suurenemine on meil kliimast, mullastiku aluspõhjust ja inimese tegevusest tulenev pidev ja süvenev protsess, mille tulemusena muutub muld väheviljakaks, mulla floora ja fauna kasulike liikide poolest vaesemaks.

Lubjata tuleb neid muldi, millel kaltsiumipuudusest tingituna ei ole küllastusaste (neeldunud aluste summa, kus oluline osa on kaltsiumil) enam optimaalne. Enamikule taimedele on kasvuks soodne mulla küllastusaste vahemikus 70 kuni 80%.

Eelnõus lähtutakse põhimõttest, et lubjata tuleb muldi lähtudes konkreetse mulla tegelikust lubjatarbest, mis määratakse lisas toodud "Põllumajandusmaal muldade lubjatarbe määramise tabeli" alusel. Lupjamisel tuleb kasutada traditsioonilisi ja praktikas juurdunud meliorante: klinkritolmu, tolmpõlevkivituhka, lubjakivi- ja dolokivijahu. Vältimaks mulda liiga suure koguse Mg sattumist, on kehtestatud dolokivijahule lubatud Mg määr- kuni 5%. Selleks, et arvutada mulla lubjatarbe alusel vajalik meliorandi füüsiline kogus, on § 43³ lõikes 2 kehtestatud vastavad koefitsiendid.

Eelnõu punktiga 16 täiendatakse määruse § 45 lõigetega 1 – 3. Kehtiva määruse lõiked 1 – 4 loetakse lõigeteks 4 – 7. Täiendamise vajadus tuleneb mullakaitsest ja meliorantide otstarbekast kasutamisest. Melioranti võib, vältimiseks mullal "šoki" tekkimist, laotada ühel korral annusega kuni 5 t/ha. Suurem annus tuleb laotada jaotatult kordade vaheajaga vähemalt pool aastat. Ettenähtud vaheajaga lupjamine võimaldab meliorandi paremat segunemist künnikihiga. Nõue, kasutada suurte annuste puhul vähemalt üks kord lubjakivi- või dolokivijahu, on suunatud meliorandi mõju pikendamisele mullas.

Eelnõu punktiga 17 täiendatakse määruse lisa tabeliga 1 "Põllumajandusmaal muldade lubjatarbe määramine". Tabel on välja töötatud Põllumajandusuuringute Keskuse teadlaste poolt.

3. Eelnõu terminoloogia

Terminoloogiliselt on eelnõus järgitud teiste asjakohase valdkonnaga seotud õigusaktide ja maaparanduse praktikas väljakujunenud terminoloogiat. Eelnõus ei ole kasutusele võetud uusi termineid.

4. Eelnõu vastavus Euroopa Liidu õigusele

Eelnõu ei ole vastuolus Euroopa Liidu õigusega.

5. Eelnõu võrdlev analüüs

Eelnõu sisu vastab "Maaparandusseaduses" sätestatud volitusnormi ulatusele. Eelnõu ei kitsenda ega laienda "Maaparandusseaduse" sätteid.

6. Määruse mõju

Määruse vastuvõtmine parandab maaparandussüsteemi keskkonnanarajatiste hoidu, annab alused põllumajandusmaa lupjamiseks maaparanduse hoiutööna ning aitab korrastada ja ühtlustada muudele maaparandushoiutöödele esitatavaid nõudeid.

7. Määruse rakendamiseks vajalikud vahendid

Määruse rakendamisega ei kaasne lisakulutusi riigieelarvest.

8. Eelnõu kooskõlastamine

Eelnõu esitati kooskõlastamiseks õigusaktide eelnõude elektroonilise kooskõlastamise infosüsteemi e-Õigus kaudu. Eelnõu on parandusettepanekuteta kooskõlastatud.

9. Määruse jõustumine

Määrus jõustub üldises korras.

Peeter Seestrand

Välissuhete ja arenduse asekancleri kt
kancleri ülesannetes